

"המבקשת"

- נגד -

"המשיב"

ההתאחדות לכדורגל בישראל

"ההתאחדות"

פסק בוררים

בפנינו דיון נוסף בפסק הבורר שניתן בהליך בין הצדדים לעיל ביום 26 במאי 2020 על ידי --- ("פסק הבורר" ו-"הבורר", בהתאמה).
ביום 28 ביולי 2020 הורה הבורר, עו"ד -----, על קיום דיון נוסף בשאלת פרשנותו של סעיף 10 (ב) להסכם המאמנים, על פי נוסח הנספח לתקנון הרשות לבקרת תקציבים ("תקנון הבקרה") לעונת 19/20.
המותב שנקבע לדיון נוסף זה הורה על קיום הדיון בדרך של סיכומים בכתב. עם הגשת הסיכומים הגיעה העת למתן פסק בוררים זה.

פסק הבורר

1. עניינו של פסק הבורר בפיטורי מאמן במהלך העונה (במקרה זה – ב- 20 בספטמבר 2019) ובפרשנות סעיף 10 (ב) להסכם המאמנים, על פי נוסח הנספח לתקנון הרשות לבקרת תקציבים ("ההסכם" ו"תקנון הבקרה") לעונת 19/20.
2. סעיף זה קובע כי:

"הצדדים רשאים לבטל הסכם זה לפני תום תקופת תוקפו בהודעה מוקדמת כדין. תנאי הביטול, ככל שאינם מפורטים בהסכם זה, יופקדו ברשות סמוך לאחר הביטול ויובאו לאישורה".

לא למותר לציין, כי עובר לעונת 19/20 (וכפי שנראה להלן - גם לאחריה) קבע סעיף זה כי:

"הצדדים רשאים לבטל הסכם זה לפני תום תקופת תוקפו ובלבד שהביטול יעשה בהסכמה הדדית ויקבל אישור יו"ר הרשות".

3. אלא אם נאמר במפורש אחרת כל התייחסות בפסק בוררים זה לסעיף 10 (ב) תהיה לסעיף כנוסחו בעונת 2019/20.
- הבסיס העובדתי להליך נשוא פסק הבורר לא היה שנוי במחלוקת (ההליך הוכרע על פי סיכומים בכתב בלבד):

- 3.1 ביום ---- התקשרה המבקשת עם המשיב בהסכם לעונת 2019/20. נוסח ההסכם היה הנוסח האחיד של הסכם מאמן המהווה חלק בלתי נפרד מתקנון בקרת תקציבים של ההתאחדות.
- 3.2 ביום ----- זימנה המבקשת את המשיב לשימוע לפני פיטורים.
- 3.3 ביום ---- התקיים השימוע וביום ----- פיטרה המבקשת את המשיב, לאחר מתן הודעה מוקדמת של ---- ימים.
4. המבקשת טענה, כי בהסתמך על הרישא של סעיף 10 (ב) להסכם, היא היתה רשאית לפטר את המשיב במהלך העונה, "בהודעה מוקדמת כדיון" ובלא שתחול עליה החובה לשאת בשכרו ליתרת התקופה הקצובה של ההסכם.
5. הבורר דן ברציונאל שבבסיס העסקת מאמנים לעונה מלאה וקבע, כי בהתחשב ברציונאל זה, נוכח היעדר דיון פומבי, מקדים או מאוחר, בשינוי ובתוקפו, ונוכח לשונו הסתומה משהו של סעיף 10 (ב) החדש, אין מקום לקבוע כי הסעיף בנוסחו החדש נועד לאפשר סיום (כמעט) מיידי של הסכמי מאמנים, ובכך לקבוע שינוי כה מהותי בנוסח ההסכם (שעד לאותו שינוי אין עוררין כי אסר סיום הסכם במהלך העונה באופן חד צדדי ושלא בהסכמה). כלשון הבורר (בסעיף 38 לפסק):
- "המדובר בשינוי מהותי ודרמטי מאוד בתנאי ההתקשרות בין קבוצות ובין מאמנים ושחקנים שקשה להפריז בחשיבותו ובמשמעותו; שינוי כזה לא נעשה כלאחר יד וללא נימוקים כבדי משקל."**
6. הבורר סקר את הוראות תקנון הבקרה, ובפרט את ההוראות הבאות:
- "4. (א) בכל הסכם תקבע בהסכמה הדדית עונה או עונות המשחקים אליהן יתייחס ההסכם. תחולת ההסכם עשויה להיות לעונת משחקים אחת או יותר".**
- 8 (א) "קבוצה ושחקן או קבוצה ומאמן, רשאים לבטל הסכם חתום ביניהם שאושר על ידי הרשות לפני תום תקופת תוקפו, ובלבד שהביטול ייעשה בהסכמה הדדית ותימסר, מיד לאחר הביטול, הודעה בכתב ליו"ר הרשות."**
7. בהסתמך על הוראות אלו, כמו גם על הוראות סעיף 2 (ב) להסכם, הקובע, כי: **"הצדדים מצהירים בזאת כי כל הוראה מהוראות סעיף 8 להסכם זה (או הוראה אחרת) אשר תעמוד בסתירה להוראות התקנון או להוראות אחרות של הסכם זה ו/או תחרוג מהוראות התקנון תחשב כבטלה ומבוטלת"**, קבע הבורר כי הוראת סעיף 10 (ב) להסכם, כפרשנותה על ידי המבקשת, סותרת את הוראות סעיפים 4 (א) ו- 8 (א) לתקנון הבקרה ולו אכן קבעה מה שמייחסת לה המבקשת, אזי דינה בטלות (לענין זה דחה הבורר את טענת המבקשת כי מקומה של טענה זו הינו אך ב"תקיפה ישירה", בהליך מול ההתאחדות).
8. בהתייחסו לסעיף 11 (ב) להסכם השחקנים המצורף לתקנון הבקרה ציין הבורר, כי:
- "...יש להסיק מפרשנות סעיף 11 (ב) להסכם השחקנים על פרשנות סעיף 10 (ב) להסכם המאמנים. מכיוון שלא יעלה על הדעת כי ההתאחדות ביקשה לערוך הסכם גנרי על פיו ככלל ובאופן טיפוסי אפשר לקצר הסכמי שחקן במהלך עונה במתן הודעה מוקדמת, אזי גם ההסכם הגנרי המתייחס למאמנים ובו סעיף זהה בניסוחו, איננו מאפשר זאת"**.
9. עוד קבע הבורר:
- "לאור האמור לעיל, נראה לי כי הפרשנות הנכונה של הסעיף (סעיף 10 (ב) – הבוררים) בכללותו הינה כדלקמן:**

- ככלל וכקבוע בסעיף 4(א) ו- 8(א) לתקנון, מקום בו לא הוסכם מראש על זכות מי מהצדדים לקצר תקופת ההסכם, הרי שלא ניתן לקצרו אלא אם הושגה הסכמה הדדית על כך, והתנאים הכספיים והאחרים הופקדו ברשות וקיבלו את אישורה.
 - מקום בו הסכימו הצדדים במועד חתימת ההסכם – במסגרת האפשרות להתנות על ההסכם – על קיצור תקופתו ופרטו בהסכם את התנאים הכספיים והאחרים שיחולו במקרה כזה, הרי שהצדדים יכולים לפעול על פי הסדר זה. ייתכן והצדדים אף פטורים מלהגיש לרשות לבקרת התקציבים ולקבל הסכמתה לכך, משום שתנאים אלה כלולים מלכתחילה בהסכם.
- אכן, פרשנות זו איננה מתיישבת לגמרי עם הרישא בו נזכרת האפשרות לביטול על דרך הודעה מוקדמת כדין, אך מהשעטנז שנעשה בניסוח הסעיף מחדש שיצר אי-התאמה בין הרישא לסיפא, יש מקום ליתן משקל רב יותר לסיפא. הדבר מתיישב היטב עם הנוהג הקיים ותכלית ההסכם שאמור להיות הסכם גנרי. פרשנות כזו אף מתחייבת מההקשר התעשייתי של ההסכם ומייחודיות ההתקשרויות בתחום הספורט בכלל ובענף הכדורגל (וענפי ספורט דומים) בפרט.

10. לאור כל זאת, קבע הבורר כי סיום ההסכם על ידי המבקשת, בלא הסכמת המשיב, שלא עקב הפרה, מנוגד להוראות ההסכם ומזכה את המשיב בפיצויים על הפרת הסכם לתקופה קצובה – מלוא שכרו ליתרת תקופת ההסכם וכן הפרשות סוציאליות בגין שכר זה.

הבקשה לדיון נוסף

11. בבקשתה לקיום דיון נוסף בפסק הבורר, טענה המבקשת, בקליפת אגוז, כי הבורר איין למעשה את תוקפו של התיקון שנעשה בסעיף 10 (ב), כי התעלם מלשונו הברורה, כי שגה בקבעו כי הסעיף סותר את הוראות תקנון הבקרה, כי לא היה מקום להקיש מסעיף 11 (ב) להסכם השחקנים, שטרם נדון במסגרת המוסד לבוררות ולגישור, וכי אין מקום לגזור גזירה שווה בין הסכמי שחקנים להסכמי מאמנים (המבקשת העלתה טענות נוספות – שאינו עומדות בפנינו כאן. הוא הדין גם בטענות שהעלתה ההתאחדות).
12. בהחלטתו מיום 28 ביולי 2020 נעתר הבורר, עו"ד -----, באופן חלקי, לבקשת המבקשת לקיום דיון נוסף והורה על קיומו בשאלת פרשנותו של סעיף 10 (ב) להסכם המאמנים, כפי שזה עמד בתוקפו בעונת 19/20 ולתחולתו על הסכסוך במקרה זה.

טענות המבקשת בפנינו

12. המבקשת טוענת כי לשונו של סעיף 10 (ב) להסכם מדברת בעד עצמה – ואין להוציא את מקראה מידי פשוטו.
13. המבקשת מוסיפה וטוענת כי הדין מכיר בכך שניתן לסיים הסכם לתקופה קצובה טרם חלוף המועד, אם ההסכם מאפשר זאת. לענין זה מפנה המבקשת לדב"ע (ארצי) מט/123-3 **פנקס-ישקר בע"מ** (פורסם בנבו), שם נקבע:

"חוזה עבודה אישי לתקופה קצובה, אשר אין בו הוראה המתירה לצד לו לסיימו בכל עת לפני תום תקופתו מבלי להפר את החוזה, הוא חוזה עבודה אשר יש לו תוצאות משפטיות מיוחדות ובלתי רגילות, הן מבחינת הגבלת החופש המקובל להשתחרר מחוזה העבודה, והן מבחינת הנטל המוטל על הצדדים לו במקרה של הפרת החוזה. משום כך יש להקפיד על כך שחוזה עבודה אישי לתקופה קצובה כאמור, יהיה חד-

משמע, וישקף בצורה ברורה את ההסכמה המודעת של הצדדים לחוזה בדבר החובות אשר הם נוטלים על עצמם. כל ספק בעניין זה יטה, איפוא, את הכף לכיוון היותו של חוזה העבודה חוזה לתקופה בלתי קצובה.

14. בהתייחסה להקשרו של סעיף 10 (ב) להסכם, מציינת המבקשת, כי עובר לעונת 2019/20 הסעיף:

"(ב) הצדדים רשאים לבטל הסכם זה לפני תום תקופת תוקפו ובלבד שהביטול ייעשה בהסכמה הדדית ויקבל את אישור יו"ר הרשות".

לשיטתה של המבקשת אין מקום להתעלם מהשוני המשמעותי שבין שני הנוסחים – הקודם שאסר ביטול חד צדדי (ואף התנה ביטול בהסכמה בהסכמת יו"ר הרשות לבקרת תקציבים) והנוכחי – המתיר זאת (ובלבד שביטול זה נעשה "בהודעה מוקדמת כדין").

15. המבקשת אינה מתעלמת מהסיפא לסעיף 10 (ב) ("תנאי הביטול, ככל שאינם מפורטים בהסכם זה, יופקדו ברשות סמוך לאחר הביטול ויובאו לאישורה") וממקומה של סיפא זו בהנמקת הבורר, אלא שלשיטתה הסיפא הינה נגזרת של הרישא – מנגנון ליישום זכות הביטול החד-צדדית, ולא הוכחה לכך שביטול ההסכם אמור להיות בהסכמה.

16. בהתייחסה לתכלית שביסוד תיקון סעיף 10 (ב) מפנה המבקשת גם לעמדת ההתאחדות (שתידון להלן בסעיפים 25-34) כתנא דמסייע.

17. המבקשת מוסיפה וטוענת כי אין סתירה בין סעיף 10 (ב), כפרשנותו על ידי המבקשת לבין הוראות סעיפים 4 ו-8 לתקנון הבקרה: סעיף 4 אינו קובע כי לא ניתן לבטל הסכם שנחתם לעונה שלמה ואילו סעיף 8 אינו מכוון לקשור בין קבוצה למאמן או שחקן ללא כל אפשרות ביטול – ויהיו הנסיבות קיצוניות ככל שיהיו (ולענין זה מעלה המבקשת, כדוגמא, תסריטים של הטית תוצאות משחק, מעשי אלימות, שימוש בחומרים מסוכנים שהביא להרחקה או הלנת שכר ממושכת). לשיטת המבקשת מטרת סעיף 8 הינה "תקציבית" גרידא ואין בה כדי לכבול את מערכת היחסים החוזית בין הצדדים. המבקשת מוסיפה וטוענת כי גם מטעמי "הרמוניה תקנונית" אין מקום לקבוע כי סעיף 8 לתקנון הבקרה סותר את הוראות סעיף 10 (ב) (מה גם שנוסח סעיף 10 (ב) "מאוחר" ביחס לסעיף 8 הנ"ל).

18. המבקשת מוסיפה וטוענת כי אין ולא היה מקום לגזור גזירה שווה בין שחקנים למאמנים – כפי שגזר הבורר: מערכת הדינים החלה על שחקנים (לרבות חלונות העברה, טפסי העברה, דמי השבחה וכד') סבוכה וקשיחה הרבה יותר ממערכת הדינים החלה על מאמנים; הנחת הבסיס היא כי לשחקן (ודאי בליגות המקצועיות) אין כל מקצוע או התמחות אחרת ופיטוריו מקבוצת כדורגל עלולים להסב לו נזק כספי ומקצועי מיידי, בעוד שמאמן יכול למצוא את פרנסתו גם בעיסוקים אחרים ואינו נדרש להתאמן ולשחק באופן רציף כדי לשמר את כושרו המקצועי. אי לכך אין מקום לקרוא את הוראות התקנונים וההסכמים החלים על שחקנים ומאמנים באופן זהה (לענין זה מוסיפה המבקשת כי ניתן גם לקבוע "דין ספציפי" לשחקנים ולקבוע כי תקופת ההודעה המוקדמת לגביהם תימשך עד לחלוף ההעברות הקרוב).

טענות המשיב בפנינו

19. המשיב תומך את יתדותיו בפסק הבורר וטוען בנוסף כי סעיף 10 (ב) הינו בבחינת תקלה ניסוחית שיצאה מתחת ידי ההתאחדות בלא כוונת מכוון, לא כל שכן בלא כוונה לשנות באופן כה דרסטי את הדין וההסדרים שחלו עד לעונת 2019/20. עקב תקלה זו נוסחה לשון הסעיף

באופן הסותר את הוראות תקנון הבקרה. ההתאחדות לא הביאה כל הסבר של ממש לפשרה של סתירה זו ו/או באשר לטעמים לשינוי הסעיף, וממילא העובדה שבסופו של דבר בחרה להשיב את נוסח הסעיף לקדמותו (בעונת 2020/21 ואילך) מראה שהמדובר בתקלה בלבד ולא בניסוח שנועד להחיל שינוי כה מהותי.

20. לגירסת המשיב, התיקון שנעשה בסעיף 10(ב) הינו תיקון טכני גרידא, שנועד לקבוע מנגנונים להסדרים הקיימים, של סיום הסכם בהסכמה, ולא לקבוע הסדר הנוגד את התקנונים וחותר תחת ההתקשרות החוזית המקובלת והרגילה בענף ובחוזים לתקופה קצובה בכלל. לשיטתו קבלת עמדת המבקשת עלולה ליטול כל ודאות ממערכת היחסים בין קבוצות לשחקנים ולמאמנים.

21. המשיב מפנה גם להוראות סעיף 2 (ב) להסכם, הקובע כי: "הצדדים מצהירים בזאת כי כל הוראה מהוראות סעיף 8 להסכם זה (או הוראה אחרת) אשר תעמוד בסתירה להוראות התקנון או להוראות אחרות של הסכם זה ו/או תחרוג מהוראות התקנון תחשב כבטלה ומבוטלת".

22. בהתייחסו לדרישת סעיף 10 (ב) שהביטול ייעשה "בהודעה מוקדמת כדין", טוען המשיב כי "הדין" משמעו תקנון הבקרה, כמו גם יתר הוראות תקנוני ההתאחדות, ובכלל זה סעיפים 4 ו 8 – (א) לתקנון הבקרה התקציבית, כמו גם הנהוג והמקובל בתחום הכדורגל – כהוראות סעיף 26 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973.

23. המשיב מוסיף וטוען כי "הדין" כולל בחובו גם את הוראות תקנון ההעברות של FIFA (FIFA Regulations on the Status of Transfer of Players), שם נקבע, בין היתר:

"Each association shall include in its regulations appropriate means to protect contractual stability, paying due respect to mandatory national law and collective bargaining agreements. In particular, the following principles must be considered:

– article 13: the principle that contracts must be respected;

...

– article 15: the principle that contracts may be terminated by professionals with sporting just cause;

– article 16: the principle that contracts cannot be terminated during the course of the season;

– article 17 paragraphs 1 and 2: the principle that in the event of termination of contract without just cause, compensation shall be payable and that such compensation may be stipulated in the contract;"

24. לשיטתו של המשיב, אין גם נפקות להכרעה בדיון הנוסף (למעט לגבי הצדדים לו), שכן עונת 2019/20 נסתיימה ושבעת המקרים הידועים למשיב בהם פוטר מאמן במהלך עונה זו נסתיימו בפשרה (המשיב מונה כל אחד ואחד ממקרים אלו – אולם טענותיו לענין זה לא נתמכו בראיות חיצוניות ו/או בתצהיר).

עמדת ההתאחדות

25. ראשית מבקשת ההתאחדות להבחין בין שחקנים לבין מאמנים. לשיטתה המדובר בשתי אוכלוסיות שונות – שההסדרים החלים עליהן (כמפורט בסעיף 18 לעיל) הם שונים. ההתאחדות מציינת גם כי תקנון ההעברות של FIFA חל על שחקנים בלבד – ולא בכדי. לשיטת ההתאחדות אין לגזור מנסיבות העסקתם של שחקנים גזירה שווה לעניין מאמנים ו/או כל ממלאי תפקידים אחרים בקבוצות כדורגל.
26. ההתאחדות מוסיפה וטוענת כי פסק הבורר יוצר אסימטריה בין קבוצה (שלשיטת הבורר אינה יכולה להשתחרר ממאמן בלא לשאת במלוא עלות שכרו, בצד העלויות בהן תישא לצורך העסקת מאמן חלופי) לבין מאמן שאין אפשרות לכפות עליו להישאר בשורות הקבוצה (ולענין זה מציינת ההתאחדות את פסיקת הבורר בת.ב. 77-18/2019, שם נדון עניינו של מאמן שבחר להצטרף לקבוצה אחרת במהלך העונה).
26. באשר לסעיף 10 (ב) טוענת ההתאחדות כי דיני העבודה בישראל (פסק הדין בענין פנקס-ישקר שהובא בסעיף 13 לעיל, כמו גם בפסק הדין בענין דב"ע נה 3-91 ב.ג. פולימרים אגודה שיתופית חקלאית בע"מ נ' זהבה שטול (פורסם בנבו)) מכירים באפשרות לסיום הסכם עבודה לתקופה קצובה טרם תום התקופה הקצובה – כל עוד הוראה לענין זה כלולה בהסכם זה (או אף אם אין הוראה המונעת זאת במפורש).
27. לשיטת ההתאחדות, סעיף 10 (ב) אינו סותר את הוראות תקנון הבקרה. לשיטתה דרישת ההסכמה ההדדית הקבועה בסעיף 8 לתקנון הבקרה מתקיימת בעצם העובדה שההסכם (האחיד) בו כלול סעיף 10 (ב) מאפשר את סיומו בהודעה מוקדמת – ובעצם החתימה על ההסכם הנ"ל נוצרה הסכמה הדדית באשר לביטולו.
28. הצדדים רשאים היו, לו מצאו לנכון לעשות זאת, להתנות על הוראות סעיף 10 (ב): לקבוע תקופת הודעה מוקדמת ארוכה יותר, לקבוע כי תקופת ההודעה המוקדמת תסתיים עם פתיחת חלון ההעברות הקרוב או עם תום העונה, וכן הלאה (עם זאת מבהירה ההתאחדות כי הצדדים לא יכלו להתנות על הדין ולבטל כליל את הדרישה להודעה מוקדמת).
29. ככל שהדברים נוגעים להסכמי שחקנים יש לקרוא את דרישת ההודעה המוקדמת כך שתחול עד למאוחר מבין תום תקופת ההודעה המוקדמת על פי דין או עד לחלון ההעברות הקרוב (אלא אם מדובר ב"מקרי קיצון לגביהם יש לקיים דיון לגוף המקרה ולמצוא את הפתרון שמאזן באופן מיטבי את זכויות השחקן והקבוצה לאור העקרונות המקובלים בענף").
30. מחומר הראיות עולה כי המשיב היה מיוצג במהלך המשא ומתן על ההסכם וכי חלק מדרישותיו נכללו בהסכם – כך שככל שהמשיב לא עמד על זכותו לקבלת הודעה מוקדמת ארוכה מן הנדרש על פי דין אין לו אלא להלין על עצמו.
31. ההתאחדות הוסיפה וציינה:

"לאחר מתן פסק הבוררות פעלה התאחדות לתיקון סעיף 10 (ב) להסכם המאמנים (והסעיף המקביל בהסכם שחקנים). יובהר, אין בפעילות ההתאחדות כדי להודות בטענה כלשהי ואף לא להביע הסכמה לקביעות שבפסק הבוררות. למעשה ההתאחדות עדיין אווזת בדעתה כפי שהוגשה בפני כב' הבורר ----- במסגרת הליך הבוררות. עם זאת, ברור כי לא ראוי ונכון שההתאחדות תתעלם מקביעות משפטיות של מוסד ממוסדות השיפוט הפנימיים שלה, ובכך תכשיל לכאורה קבוצות, מאמנים ושחקנים אשר מתקשרים באמצעות ההסכמים, על כן וכדי להימנע ממצב אבסורד כמתואר, פעלה ההתאחדות לתיקון הסעיפים כדי יעמדו בהלימה לפסק הבוררות." (הודגשה במקור – הבוררים)

הבהרות והשלמות ההתאחדות

32. לאחר קבלת עמדת ההתאחדות ניתנה על ידי המותב כאן (ביום 16 בדצמבר 2020) ההחלטה הבאה:

1. "ההתאחדות מתבקשת להודיע למותב, תוך 15 יום ממועד החלטה זו:

1.1 כיצד (ועל ידי מי) אושרו התיקונים להסכמי המאמנים ולהסכמי השחקנים לגבי עונות 2019/2020 ו- 2020/2021.

1.2 כיצד הודע לקבוצות, לשחקנים, ולמאמנים על תיקונים אלה.

בהקשר זה מתבקשת ההתאחדות גם לצרף את המסמכים הרלוונטיים.

2. כעולה מ"הבהרה מטעם ההתאחדות" מיום 16 בפברואר 2020 ומהחלטת בית הדין הארצי לעבודה בע"ע 33002-05-18 מועדון הכדורגל מכבי הרצליה - רגב וולק מיום 20 בנובמבר 2018, הגישה ההתאחדות נייר/ות עמדה מטעמה בהליך הנ"ל. ההתאחדות מתבקשת להגיש העתק של נייר/ות כאמור תוך 15 יום ממועד החלטה זו."

33. בתגובה הגישה ההתאחדות מקטעים רלוונטיים מדיוני הנהלת ההתאחדות מיום 24.2.2019, בהם הציג עו"ד אמיר נבון תיקונים לתקנון הבקרה התקציבית וכן נוסח חדש של הסכם שחקן-קבוצה ואמר:

"...בנוסף פנינו למשרד עו"ד ברנזון, לא לשינוי אלא יותר להתאמת הסכם שחקן-קבוצה שהוא בעצם נספח לתקנון הבקרה, לפי הדינים שקיימים היום. ואנו מביאים לאישור תקנון בקרת תקציבים חדש, כולל הסכם שחקן-קבוצה, שיכנסו לתוקף החל מעונת המשחקים הבאה 2019-20"

34. כמו-כן המציאה ההתאחדות את ניר העמדה שהוגש על ידה בע"ע 33002-05-18 מועדון הכדורגל מכבי הרצליה - רגב וולק 2018 ("עניין וולק"), מסמך בו נדרשה, בין היתר, לקושי שבהחלת חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963 על הסכמים לתקופות קצובות בין קבוצות לשחקנים (בכל הנוגע לחובה לשלם פיצויי פיטורים לשחקנים שההסכם עמם פקע, או להציע להם הסכם חדש שלושה חודשים לפחות לפני מועד הפקיעה).

דיון והכרעה

35. הצדדים פרשו בפנינו קשת רחבה של טיעונים, החל מדיני עבודה כלליים, עבור בתקנון FIFA (כאמור בסעיף 23 לעיל – באשר להעברות שחקנים) וכלה בעקרונות פרשניים כלליים. אולם לצורך הדיון שבפנינו, ונוכח מסגרת הדיון שנקבעה בהחלטה לקיום דיון נוסף, דומה כי לא נדרשת הכרעה בחלק משמעותי מטיעונים אלה, כך שניתן להתמקד בסוגיה שבפנינו, שהיא פרשנותו של סעיף 10 (ב) להסכם.

36. פטור בלא בכלום אי אפשר ולכן נציין, כי אין מחלוקת כי לפי דיני החוזים בכלל ודיני העבודה בפרט, אין מניעה להתקשרות בהסכם העסקה לזמן קצוב או בלתי קצוב, כשם שאין מניעה לקבוע, הסכמית, כי ניתן יהיה לסיים גם הסכם עבודה לזמן קצוב במהלך תקופתו של הסכם זה. אולם עיקר הדיון שבפנינו נוגע לעולם הכדורגל ולמישור התקנוני ולא למישור ההסכמי – ולכן לקביעה זו יש חשיבות משנית (לכל היותר) לדיון כאן.

37. עיקר הדיון שבפנינו נוגע לסתירה הפנימית המצויה, על פני הדברים, בלשון סעיף 10 (ב) עצמו (כפי שמפרשות אותה המבקשת וההתאחדות), כמו גם לסתירה (האמיתית או הלכאורית) בין הוראת סעיף 10 (ב) להסכם (כנ"ל) עם הוראות סעיפים 4 (א) ו- 8 (א) לתקנון הבקרה. גם לאחר

עיון ובחינה מדוקדקים לא עלה בידינו להבין כיצד ניתן "לרבע את המעגל" וליישב הוראות אלו זו עם זו – ככל שאנו מקבלים את פרשנות המבקשת וההתאחדות.
38. סעיף 10 (ב) קובע, כאמור:

"הצדדים רשאים לבטל הסכם זה לפני תום תקופת תוקפו בהודעה מוקדמת כדין. תנאי הביטול, ככל שאינם מפורטים בהסכם זה, יופקדו ברשות סמוך לאחר הביטול ויבאו לאישורה".

אם נקרא סעיף זה (כגירסת המבקשת וההתאחדות) כקובע כי "הצדדים" משמע: "כל אחד מהצדדים", כיצד ניישב בין הרישא ("מסתפקת", לפי הטענה, בהודעה מוקדמת מצד אחד) לבין הסיפא (הדורשת כי ייקבעו תנאי ביטול, מן הסתם לא כתכתיב של הצד המבטל בלבד) – כלום ייתכן שהביטול עצמו יהיה חד צדדי, אך תנאיו (ככל שלא הוסכמו מראש) טעונים הסכמה? ומה הדין אם לא הושגה הסכמה? האם הביטול עומד בתוקפו, אך לצד הנפגע עומדת זכות תביעה בלתי מוגדרת (שיש בה כדי לסכל את זכות הביטול החד-צדדי הנטענת)?
39. זאת ועוד: כאמור לעיל סעיפים 4 (א) ו-8 (א) הנ"ל קובעים כי:

4" (א) בהסכם יקבע בהסכמה הדדית משך ההסכם שיהיה לפחות מתאריך תחילתו ועד לתום העונה בעוד שמשך ההסכם המרבי יהיה חמש שנים; אישור ההסכם על ידי הרשות במסגרת התקציב הוא לעונת משחקים אחת בלבד."

8" (א) "קבוצה ושחקן או קבוצה ומאמן, רשאים לבטל הסכם חתום ביניהם שאושר על ידי הרשות לפני תום תקופת תוקפו, ובלבד שהביטול ייעשה בהסכמה הדדית ותימסר, מיד לאחר הביטול הודעה בכתב ליו"ר הרשות." (הדגשות הוספו – הבוררים).

כאשר סעיף 2 (ב) להסכם, הן בנוסח שקדם לעונת 2019/20 (והושב על כנו בעונות 2020/21 ואילך) והן בנוסח נשוא הדיון כאן, קובע כי:

"הצדדים מצהירים בזאת כי כל הוראה מהוראות סעיף 8 להסכם זה (או הוראה אחרת) אשר תעמוד בסתירה להוראות התקנון או להוראות אחרות של הסכם זה ו/או תחרוג מהוראות התקנון תחשב כבטלה ומבוטלת"

40. לא מצאנו ממש בטענת המבקשת כי נוכח העובדה שמועד התיקון להסכם מאוחר למועד התקנת תקנון הבקרה, יש לראות את הוראות ההסכם כגוברות על הוראות תקנון הבקרה או מתקנות אותו. אין לטענה זו ביסוס מבני¹, פרשני או "היסטוריים". "פירמידת הנורמות"² כאן היא ברורה: נוסח ההסכם הינו נספח לתקנון הבקרה וההסכם עצמו מכפיף עצמו לתקנון הבקרה ומבטל עצמו (תרתי משמע) בפניו. במלים אחרות – קבלת פרשנות המבקשת וההתאחדות תביא לבטלותו (המלאה או החלקית) של סעיף 10 (ב).

41. גם המידע שסופק על ידי ההתאחדות לא סייע בביסוס הטענה לקיום "כוונת המחוקק" להגיע לתוצאה זו, ואף חיזק את פרשנות המשיב: כמצויין בסעיף 33 לעיל, "דברי ההסבר" שהוצגו לחברי הנהלת ההתאחדות לפני אישור התיקון להסכם, היו לקוניים ביותר ולא עסקו כלל בהסכם המאמנים – אלא בהסכם השחקנים בלבד. משנשאלה ההתאחדות תחילה (בדיון

¹ וראו: ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי, פ"ד מט (4) 221, בעמ' 267.
² שם, בעמ' 403.

שהתקיים בפני הבורר) מהן הנסיבות שהביאו לשינוי נוסחו של סעיף 10 (ב) השיבה: "כלל לא ברור מדוע בנסיבות נדרשת השאלה", והוסיפה כי:

"למעלה מהדרוש, שהרי כאמור סיבת השינוי אינה רלוונטית בנסיבות, יצוין כי שינוי הסכם המאמנים הגיע בעקבות מספר הליכים משפטיים בבתי הדין לעבודה שהאחרון שהם היה ע"ע 33002-05-18 **מועדון הכדורגל מכבי הרצליה - רגב וולק** שם היה מדובר על מחלוקת בין שחקן לקבוצתו אשר ההתקשרות ביניהם היתה באמצעות הסכם השחקנים שמפרסמת ההתאחדות ושמהווה נספח לתקנון הבקרה... עם קבלת פסקי הדין השונים, כמו גם ובעיקר, לאור אמירות בית הדין הארצי (אף שהיו לא לפרוטוקול) הוחלט בהתאחדות שיש להקדים תרופה למכה ולבצע בחינה מחודשת ועדכנית להסכמי השחקנים והמאמנים ברוח הדין והפסיקה העדכנית... כך למעשה החל הליך בחינה מחודשת של הסכמי שחקנים ומאמנים, אשר בוצע בהובלת מומחה לדיני העבודה".

מכך ניתן ללמוד על חשיבות תיקון הסכם השחקנים ביחס לתיקון הסכם המאמנים והיות התיקון להסכם המאמנים בבחינת טפל ההולך אחר העיקר (הסכם השחקנים).

42. גם קריאת נייר העמדה שהגישה ההתאחדות **בעניין וולק** לא שפכה אור על הקשרו של התיקון להסכם, כפי שהוצג על ידי ההתאחדות – שכן, כאמור לעיל, עיקר עניינו (מעבר לנושאים אחרים שאין להם נגיעה למחלוקת כאן – דוגמת עדיפות ההתדיינות בפני המוסד לבוררות ולגישור) היה **בחיודש** הסכם לתקופה קצובה (ולא בסיומו בטרם עת). ולא למותר לציין שבנושא זה נדון עניינו של שחקן, ולא מאמן.

43. אם כך, לאחר שבחנו את כל ההליכים שקדמו לתיקון סעיף 10 (ב), כמו גם את ניסיונות ההסבר של המבקשת וההתאחדות, עדיין לא מצאנו הסבר מניח את הדעת, או הקשר ענייני, לטענת המבקשת וההתאחדות כי בפנינו שינוי דרסטי בנוסחו של סעיף 10 (ב) – מהסדר הדורש הסכמה **משותפת** לשם סיום הסכם לתקופה קצובה להסדר, המתיר סיום **חד צדדי** של הסכם כזה. הדעת נותנת, כי אילו אכן היתה זו "כוונת המחוקק", הרי שהדברים היו מובהרים היטב הן להנהלת ההתאחדות, שאישרה את התיקון על בסיס אמירה לקונית של עו"ד נבון (שאף המעט שאמר: "לא לשינוי אלא יותר להתאמת הסכם שחקן-קבוצה" סותר את הטענה כי אכן התיקון נועד להחליף משטר חוזי רב שנים במשטר חדש ושונה, המערער את יציבות מערכות ההתקשרות בעולם הכדורגל) והן לקבוצות הכדורגל, השחקנים והמאמנים (בפרסום הולם מטעם ההתאחדות, התואם את ההשלכות הדרמטיות של התיקון. פרסום הסכמי השחקנים והמאמנים ללא כל איזכור לשינוי בוודאי שאיננו עומד באמות מידה אלה). יתרה מזו, הדעת נותנת כי שינוי כה מהותי לא יוחל באופן מיידי, מבלי לידע את כל הגורמים בענף (אן למצער להניח ששמו לב לשינוי), לאפשר להם להבין את משמעות השינוי ולהיערך בהתאם.³ זאת ועוד, כאמור בסעיף 29 לעיל, אין חולק שגם אילו נועד התיקון לסעיף 11 (ב) לחולל שינוי של ממש בדפוסי ההתקשרות שבין קבוצות לשחקנים (והשינוי בסעיף 10 (ב) למאמנים), הרי שניסוחו אינו נותן מענה הן לסתירה הפנימית בין שני חלקי הסעיף והן למכלול הנושאים הנוגעים לסיום מיידי של התקשרות עם שחקנים (ובפרט שלא בתקופת חלון ההעברות). נוכח הקביעות והממצאים בפסק הבורר ניתן היה, כמובן, להסדיר נושאים אלה על דרך תיקון תקנון הבקרה וההסכמים עצמם – אולם ההתאחדות לא מצאה לנכון לעשות כן (ולו "תחת מחאה")

³ ללא למותר לציין, כי בסעיפים 72 – 78 לסיכומיה בנייר העמדה **בעניין וולק** מבקשת ההתאחדות מבית הדין הארצי כי אם יחליט לשנות את תחשיב הותק התעסוקתי לעניין התחשבות בתקופת השאלה לצורך תשלום פנסיה, הרי שהדבר יעשה רק "לאחר שהות להסדרה והתארגנות". לשינוי בעניינו השלכות רחבות ומהותיות פי כמה וכמה, וקשה להלום שסביר לערוך שינוי כזה מהיום למחר.

– וחלף זאת בחרה לחזור לנוסחם הקודם של סעיפים 10 (ב) ו- 11 (ב) – ולא ליישם את השינוי שביקשה, לטענתה, לקדם.

44. לא זו אף זו – פרשנות המבקשת וההתאחדות (ככל שהמדובר בהסכם השחקנים, שאמנם אינו נדון בפנינו כאן – אך סעיף 11 (ב) בו זהה לסעיף 10(ב) שבפנינו) איננה מתיישבת עם מושכלות יסוד בעולם הכדורגל: אם ניתן לסיים הסכם עם שחקן בכל עת "בהודעה מוקדמת כדין", הרי שניתנת הזכות לקבוצה "להיפטר" משחקנים בכל עת, בלא תלות במועדי חלונות ההעברה – ובכך לקפח את זכויות היסוד של שחקנים לשחק ולהתאמן, עד לחלוף ההעברה⁴. בה במידה, פרשנות כזו תאפשר לשחקן לעזוב את קבוצתו במהלך העונה בלא שזו תוכל למלא את החסר בשורותיה עד לחלוף ההעברות הקרוב. קשה להניח כי אכן הכוונה היתה לאפשר ל"נבל ברשות ההסכם" (בין השחקן ובין הקבוצה) לסיים הסכם בכל עת ולהותיר את הצד השני בלא חלופה או בלא כל אפשרות להתפרנס (לפי הענין). אמנם המבקשת וההתאחדות ניסו להציג בפנינו "מנגנוני עזר" שיגשרו על הפער הטבוע בין מועדי "הודעה מוקדמת כדין" לבין מציאות חלונות ההעברה⁵ – אולם זכרם של מנגנונים אלה לא בא בגדרו של סעיף 11 (ב) להסכם, ואין להניח כי ההתאחדות התכוונה להותיר עניין כה מהותי לשיקול דעת ולפרשנות שתיעשה, בלי תבונה, בחלל הריק.

לא זו אף זו: מתן אפשרות לשחקן מקצועני לקיצור ההסכם בהודעה מוקדמת – ללא הסדר משלים ומאזן שאין לו זכר בסעיף 11 (ב) – היה פוגע קשות בקבוצות: הן היו עלולות לאבד את זכויותיהן הכלכליות והפדרטיביות בשחקניהן ("כרטיס שחקן") בהינף קולמוס של מתן הודעה מוקדמת מטעם השחקן.

45. עקרון יסוד הוא בפרשנות חוזים כי "חווה הניתן לפירושים שונים, פירוש המקיים אותו עדיף על פירוש שלפיו הוא בטל"⁶. ולשיטתנו ניתן לקרוא (ולו במאמץ מסויים, הנופל, לדעתנו, מן המאמץ הנדרש לשם אימוץ עמדת המבקשת וההתאחדות) את התיקון לסעיף 10 (ב) כאילו לא התכוון להקנות למי מן הצדדים זכות חד צדדית לסיים את ההתקשרות (שהיא ביסודה לעונה אחת לפחות), אלא אך ביקש להכפיף את הזכות לסיום מוסכם של ההסכם במתן הודעה מוקדמת כדין – כנדרש במשפט העבודה המגן. פרשנות זו מיישבת בין שני חלקיו של סעיף 10 (ב) ובין סעיף 10 (ב) לסעיף 8 לתקנון הבקרה והיא מתיישבת הן עם דבריו של עו"ד נבון לפיהם אין מדובר "בשינוי אלא בהתאמה", עם הקישור שערכה ההתאחדות בין ההליך בעניין וולק והערות בית הדין לעבודה, והן עם "הפרופיל הנמוך" בו הועבר שינוי זה – הן בתוך ההתאחדות והן כלפי הקבוצות והשחקנים.

46. בשולי הדברים נבקש להעיר מספר הערות:

46.1 הואיל ועניינו של דיון נוסף זה הינו בהסכם המאמנים לא מצאנו מקום להרחיב בדיון באשר ליחס בין הסכם המאמנים להסכם השחקנים וליחס שבין הסכמי

⁴ וראו לדוגמא: ת.ב. 54/15-16; ת.ב. 31/17-18 ות.ב. 44/18-19, שני פסקי הבוררות האחרונים פורסמו באתר ההתאחדות:

<https://www.football.org.il/?catid=%7BBBF84D50E-B695-40BE-A52E-2A5E009B3951%7D>

⁵ לגבי שחקנים זרים ידרש מנגנון מורכב עוד יותר, שקשה עוד יותר לקרוא אותו לתוך סעיף 11 (ב). יש גם ליתן את הדעת על הבעייתיות המיוחדת שעלולה לצמוח מכך במישור הבינלאומי.

⁶ סעיף 25 (ב) לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973

שחקנים/מאמנים לבין הסכמי בעלי תפקיד אחרים (שאינם מוסדרים בתקנון הבקרה התקציבית).

46.2 צודקת המבקשת, כמובן, בטענה כי בנסיבות מסויימות ניתן לבטל גם הסכם לתקופה קצובה – ומן הסתם הנסיבות הקיצוניות שהעלתה הינן בבחינת הפרה יסודית ו/או סיכול המקנים לצד הנפגע את זכות הביטול. אולם בענייננו לא נטענה כל טענה כי נסיבות מעין אלו (או אף קרובות להן) הן שהביאו להחלטת הקבוצה לסיים את ההתקשרות.

46.3 כפי שצויין בפסק הבורר, לא נתקבלה הטענה כי ההסכם קובע ברירת מחדל לפיה בהיעדר הסכמה אחרת בין הצדדים יהיה כל אחד מן הצדדים רשאי לבטל הסכם לתקופה קצובה. עם זאת, אין בכך כדי לקבוע כי הצדדים אינם רשאים להסכים (ובכך להתנות על נוסח ההסכם) בין בתחילת הדרך (במועד חתימת ההסכם) ובין בסוף הדרך (עם קבלת החלטה משותפת על סיום ההסכם) כי ניתן יהיה לסיים את ההסכם באופן חד צדדי, בתנאים שהוסכמו מראש.

סוף דבר

47. אנו מותירים את תוצאת פסק הבורר בעינה וקובעים כי סעיף 10 (ב) (למען הסר ספק – כנוסחו בעונת 2019/20) אינו מאפשר ביטול חד צדדי "בהודעה מוקדמת על פי דין".

48. כנגזרת מכך, כל החיובים הקבועים בסעיפים 50-51 לפסק הבורר (ככל שלא בוצעו עד כה) עומדים בעינם.

49. המבקשת תשלם למשיב, עבור שכר טרחת עורכי דינו, סך של ----- ₪ בתוספת מע"מ וכן תישא בשכר טרחת הבוררים בגין הבקשה לדיון נוסף והדיון הנוסף, בסך כולל של ----- ש"ח בתוספת מע"מ (בנוסף לסכום שהתקבל עם פתיחת הבקשה לקיום דיון נוסף). אם וככל שהמשיב ישלם תחילה את שכר טרחת הבוררים, כולו או חלקו, תשיב לו המבקשת סכום זה לא יאוחר מחלוף שלושים (30) יום ממועד המצאת פסק הבוררים לצדדים.

50. סכומים שנפסקו לפי סעיף 49 לעיל, ואשר לא ישולמו על ידי המבקש עד לחלוף שלושים (30) יום ממועד המצאת פסק הבוררים לצדדים. יישאו הפרשי ריבית והצמדה ממועד מתן פסק הבוררים זה ועד לתשלומם בפועל.

ניתן היום, 4 בנובמבר 2021

(-----)

(-----)

(-----)
